

3. *Захист прав адвокатів та гарантії адвокатської діяльності: заключення та рекомендації*: матеріали круглого столу в рамках Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні» (м. Київ, 9 червня 2016 року). URL: http://www.justicereformukraine.eu/wp-content/uploads/2016/06/ProtectingAdvocates-Memo_FINAL_ukr.pdf (дата звернення: 04.01.2019).

Р.М.Римарчук

доцент кафедри цивільного права та процесу
Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національний університет «Львівська політехніка»
кандидат юридичних наук, доцент

Г.С.Римарчук

асистент кафедри кримінального права і процесу
Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти
Національний університет «Львівська політехніка»
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ОСНОВИ ЮРИДИЧНИХ ФОРМ ТА СПОСОБІВ ПАРТНЕРСТВА

Щодо питання про узаконення партнерства в національному законодавстві не завжди враховані приклади з досвіду зарубіжних держав щодо побудови та розвитку основ соціального партнерства.

Для прикладу, у всьому світі є проблема дрібних розкрадань за місцем роботи осіб в державних і приватних структурах. Наприклад, в США річний розмір таких розкрадань становить близько 100 млрд. доларів. Вирішуючи, зокрема, цю проблему законодавчо в деяких державах трудовим колективам було надано право безпосереднього управління своїми підприємствами, аж до права визначення розміру коштів, що спрямовуються на виплату заробітної плати, і права заміни керівників підприємств. Цим вводилося таке поняття як контроль громадськості за керівництвом підприємств а, з іншого боку, працівник ставав зацікавленим у збільшенні прибутків та підвищенні ефективності самого підприємства. Підстав для масового зловживання матеріальними засобами та іншими цінностями уже не було.

В наш час трудові колективи позбавлені всіх прав щодо участі в управлінні підприємствами. У багатьох комерційних структурах немає навіть профспілкових організацій. У вітчизняній правотворчості та правозастосуванні не врахований той факт, що саме в рамках такої описаної дійсності і права ідеї соціального партнерства отримали адекватне наукове обґрунтування в юридичній сфері [1].

Так, ЮНЕСКО на XVIII сесії в Парижі 19 листопада 1974 прийняла Рекомендацію про виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва й миру і виховання в дусі поваги прав людини і основних свобод, в яких державам-членам рекомендовано вжити юридичні та інші заходи щодо реалізації принципів, визначених в цьому документі. Як зазначено в Рекомендації, їх ухвалення обумовлене усвідомленням глобальної взаємозалежності людей, наявністю не тільки прав, а й обов'язків, покладених на окремих осіб, їх груп і держави по відношенню один до одного, розумінням необхідності міжнародної солідарності і співробітництва, готовності окремих осіб брати участь у вирішенні проблем своєї громади, своєї країни і світу в цілому [2].

Таким чином, взаємодія, партнерство і співробітництво в сучасному суспільстві і праві це не данина модній ідеї. Партнерство повинно охоплювати всіх учасників суспільних відносин і пронизувати всі сфери соціально-економічного розвитку суспільства. Проте, в даному контексті виникає питання про те, які форми і способи такого партнерства допустимі для різних осіб, їх організацій та груп.

Так, відповідно до цивільного законодавства метою діяльності комерційних організацій є виключно отримання прибутку і розподіл її між своїми засновниками. Ніяких соціальних цілей при цьому не проголошується. Можна лише припускати, що такі цілі будуть досягатися самими засновниками після отримання відповідного доходу. Але у самої держави правосуб'єктність інша, ніж у комерційних структур.

Соціальні завдання, в тому числі визначення особистих потреб непрацездатних, інвалідів, дітей та інших категорій населення для держави мають настільки ж важливе значення, як і комерційні інтереси. Крім того, державним структурам дозволено тільки те, що передбачено напряму законодавством. А оскільки законодавчого припису щодо можливості створення спільної діяльності комерційних організацій та держави немає, то об'єднання держави і приватного капіталу для цілей отримання

прибутку суперечить закону. Тим більше, що за межами такого об'єднання залишаються усі некомерційні організації, не кажучи вже про населення, за рахунок якого і отримуватиметься прибуток. Інших суб'єктів таких правовідносин просто не існує. Громадянин вважається найслабшою стороною у взаємовідносинах з професійними виробниками та суб'єктами підприємницької діяльності. Зрозуміло, що громадянин стає абсолютно безсилим, коли на боці підприємців стає і держава [3].

Слід врахувати і ту обставину, що приватних підприємців і комерційних організацій в кожній державі має бути не менше ніж 12% від загальної чисельності населення. Зрозуміло, що на цю кількість підприємницьких одиниць однієї держави не вистачить. А значить, держава дістанеться в якості партнера тільки окремим з них. Тим самим може бути порушено правовий принцип рівних можливостей для усіх осіб та суб'єктів комерційної діяльності. Наслідки такого зрощування капіталу держави і окремих приватних осіб явно мають негативний і свого роду кримінальний характер [4].

В такому розрізі чітко бачимо як закладається ґрунт для корупції, хабарництва та інших посадових злочинів. Проте, партнерство держави і приватного капіталу в економічній сфері зовсім не виключається. Воно можливе і навіть необхідне, проте, переважно, за допомогою представництва інтересів приватного капіталу його громадськими об'єднаннями перед державою або шляхом створення інших державно-приватних некомерційних об'єднань. Однак такі громадські об'єднання поки не демонструють своєї соціальної зрілості. Їх участь у вирішенні державних завдань обмежена.

У той же час, деякі спроби розширити сферу участі громадськості в соціальному партнерстві не знайшли законодавчого закріплення.

Практична реалізація нових цивілізованих форм взаємодії держави і бізнесу в зарубіжних країнах почалася тільки в 90-х рр. ХХ ст., Починаючи з Великобританії. Цьому сприяло те, що в англо-саксонському праві широке застосування мають такі правові форми, як товариство, а також можливо кілька видів права власності різних осіб на одну річ. На цій основі, зокрема, стало можливим розподіл між державою і приватними особами прав власності на інфраструктурні об'єкти при здійсненні залізничних пасажирських перевезень та ін. [5].

Неодноразово обґрунтовувалася ідея поглиблення уніфікації національного законодавства з англо-саксонським правом та правом інших іноземних держав. Тим більше, що така ідея необхідна для закріплення у ЦК України в межах таких договорів, як рента, лізинг, довірче управління майном тощо. В зазначених цілях в ЦК України слід закріпити правило про відкритий перелік організаційно-правових форм всіх юридичних осіб, включаючи і комерційних

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бичкова С. С. Правовий статус учасників цивільної справи (у контексті новел процесуального законодавства України). *Право України*. 2018. № 10. С. 114–128.
2. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-ІУ // ВВР. – 2004. – № 29. – Ст. 367.
3. Чучков О., Чучкова Н. Участь держави у цивільному процесі в Україні. *Юридична наука*. 2012. № 1. С. 81–85.
4. Карабань В. Спонування до укладення цивільно-правового договору: правозастосовний та правотворчий аспекти // *Право України*, 2000. – № 10. – С. 26.
5. Міжнародне приватне право. Міжнародні договори України. У 2-х томах / відпов. ред. та упорядники А. Довгерт та В. Крохмаль. –К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2000. – Т. 1. – 992 с.; Т. 2. – 1312 с.

М. І. Гарнавська
к.ю.н., асистент кафедри ЦПП

СУДОВА ПРАКТИКА ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні актуальним є питання судової практики як об'єкту вивчення, адже, враховуючи підвищення ролі правових висновків Верховного Суду, дослідження судової практики має перейти з суто теоретичних питань в більш прикладну площину, а масив таких висновків повинен досліджуватись нарівні з законодавчими положеннями. Зрештою, судова практика – цінний емпіричний матеріал, вивчення якого може бути корисним і з точки зору правової антропології та соціології.